Omgevingsvisie Hilversum

Beeldverslag Participatieronde 1

Over de huidige kwaliteiten en verbeterpunten

15 januari 2021

Hilversum Mediastad

BUREAU NIEUWE GRACHT

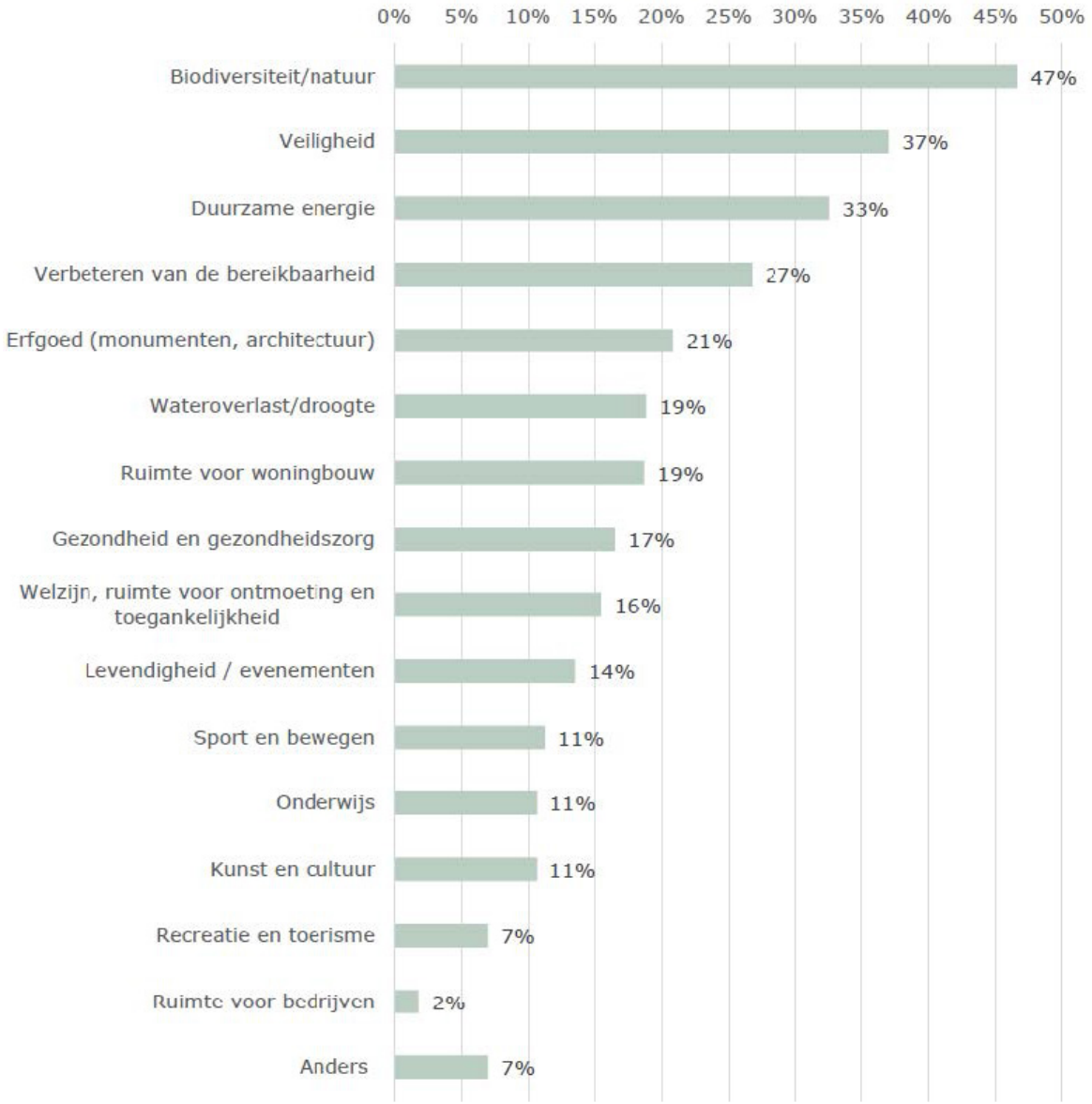

Relevantie van mogelijke onderwerpen Omgevingsvisie Hilversum volgens burgers.
Biodiversiteit en Natuur is met 47% het meest relevant. Gevolgd door veiligheid met 37% en Duurzame energie met 33%.

Participatieronde 1

In gesprek met de omgeving

Hilversum werkt aan een Omgevingsvisie voor de periode tot 2040. De Omgevingsvisie Hilversum wordt dé integrale langetermijnvisie voor de fysieke leefomgeving. In de Omgevingsvisie maakt Hilversum ruimtelijke- en beleidskeuzes op hoofdlijnen. Het opstellen van zo'n Omgevingsvisie vraagt om grote betrokkenheid van alle partijen binnen de gemeente. De gemeente betrekt daarom actief zo veel mogelijk stakeholders (inwoners en ondernemers), vaste adviseurs (o.a. de adviescommissie ruimtelijke kwaliteit, de adviesraad sociaal domein en de kinderraad) en maatschappelijke organisaties. Zij krijgen zo in verschillende participatierondes de gelegenheid mee te denken en te werken aan de Omgevingsvisie Hilversum 2040.

Tijdens de eerste participatieronde (vanaf eind 2019 tot begin 2020) zijn de huidige kwaliteiten en verbeterpunten van Hilversum opgehaald. Dit is gedaan door middel van wijkbijeenkomsten met burgers, het maatschappelijk platform, het burgerpanel (digitaal), het burgerplatform Omgevingsvisie en door het gesprek aan te gaan met deskundigen.

Burgerpanel

In oktober 2019 is een burgerpanel uitgezet en konden alle inwoners van Hilversum een online vragenlijst invullen. In totaal vulden 1.011 deelnemers deze vragenlijst in. De vragenlijst ging in op de Omgevingswet, de beleving van de fysieke leefomgeving van Hilversum en de belangrijkste onderwerpen voor de Omgevingsvisie. De grafiek hiernaast geeft de antwoorden op deze laatste vraag weer.

Wijkbijeenkomsten

Tussen november 2019 en februari 2020 zijn wijkbijeenkomsten georganiseerd in de wijken De Meent, Noordwest, Noordoost en Zuidwest. Daarnaast is op 30 januari 2020 nog een Stadsbrede bijeenkomst georganiseerd. In totaal namen 183 bewoners actief deel aan deze bijeenkomsten. Aan tafel voerden wij gesprekken over acht verschillende thema's: klimaat en energie(transitie), biodiversiteit, water en bodem, demografie en wonen, economie en innovatie, mobiliteit, gezond en inclusief en Hilversumse kwaliteiten.

Het Maatschappelijk- en Burgerplatform

Aan de bijeenkomst met het Maatschappelijk Platform, dat plaatsvond op 4 februari 2020, namen in totaal 15 mensen deel. Bij de bijeenkomst van het Burgerplatform, waren 7 mensen aanwezig. Deze is georganiseerd op 11 februari 2020.

Bijeenkomsten met deskundigen

Op 7 en 13 november 2019 en 16 januari en 13 februari 2020 vonden bijeenkomsten met de adviesraad sociaal domein, de adviescommissie ruimtelijke kwaliteit, de erfgoedtafel en de energieadviesgroep plaats. Daarnaast was er een eerste ambtelijke lunchbijeenkomst.

Beeldverslag

Dit beeldverslag beschrijft de resultaten van al deze bijeenkomsten. Waar mogelijk gebeurt dat aan de hand van de acht hiervoor genoemde thema's.

Participatieronde in de wijken

Op 7 november 2019, 21 en 27 januari 2020 en 13 februari 2020 zijn wijkbijeenkomsten georganiseerd in de wijken De Meent, Noordwest, Noordoost en Zuidwest. Daarnaast was er op 30 januari 2020 nog een Stadsbrede bijeenkomst.

In De Meent namen in totaal 13 inwoners deel. Na de bijeenkomst in De Meent volgden de wijkdelen Noordwest, Noordoost, Zuidwest en de Stadsbrede bijeenkomst. Hier namen respectievelijk 60, 30, 20 en 60 inwoners deel aan de bijeenkomsten.

Aan alle deelnemers is de vraag gesteld wat voor hen de belangrijkste kwaliteiten en verbeterpunten van de wijk zijn.

De Meent

Klimaat en energietransitie

- Groene gevels zoveel mogelijk toepassen. Dit zorgt voor een lager energieverbruik, vanwege de goede isolatie. De begroeiing houdt in de zomer de warmte buiten, waar in de winter juist de warmte in het gebouw behouden blijft.

Biodiversiteit

- Bij nieuwe bebouwing en te verbouwen gebouwen zou het toevoegen van minstens 10-15% groen een verplichting moeten zijn.
- Vele Meenten zijn erg versteend. Het terugdringen van deze versteende gebieden aan de hand van nieuwe groene concepten en/of initiatieven vormt een belangrijk uitgangspunt.
- Zoek naar nieuwe invullingen van openbare ruimtes, zoals het toevoegen of inpassen van volkstuinen.
- Meer variatie en diversiteit van groen is gewenst. Dat levert een bijdrage aan de biodiversiteit, maar ook aan een aantrekkelijk straatbeeld.
- Groen in de Meent en de parken er omheen worden erg belangrijk gevonden. Hier is meer aandacht voor nodig. Het toevoegen van groen op daken en wanden kan hier aan bijdragen.
- Meer groen op en rond parkeerplaatsen werkt mee aan het vergroenen van de openbare ruimte.

Demografie en wonen

- De Meent biedt potentie voor 150 woningen die gebouwd worden in 2 à 3 woonlagen. Een goed voorbeeld hiervan is Oostpoort in Amsterdam.

Mobiliteit

- Creëer veilige fiets- en openbaar vervoerverbindingen van en naar Hilversum. Goede verlichting langs fietspaden wordt belangrijk gevonden.
- Ga op zoek naar (andere) oplossingen voor de openbaar vervoerverbinding met Hilversum. Probeer een manier te vinden voor het bereikbaar houden van Hilversum, zonder dat er te veel lege bussen rijden.
- Het parkeren van de auto zou niet overal gefaciliteerd moeten worden.
- Geef fietsers en voetgangers voorrang. De auto is te gast in de Meent!
- Creëer goede en aantrekkelijke fiets- en wandelpaden.
- Goede brede fietsroutes en parkeerplaatsen (de Kruisdam is nu te veel autogericht)

Gezond en inclusief

- Bewoners hebben behoefte aan meer ontmoetingsplekken in de Meent. Een (kleinschalige) horecavoorziening met terras zou hier al een bijdrage aan kunnen leveren.
- Het cultuuraanbod is te gering. Een breder scala aan cultuur is wenselijk.
- Er is meer aandacht gewenst voor kunst, educatie, leven en de gemeenschapszin in de Meent (Meentwerf).
- Buurtbevordering wordt erg belangrijk gevonden door de inwoners van de Meent. Dit draagt bij aan de gezondheid van de inwoners.
- Boodschappen thuisbezorgen (dienst) voor ouderen.

Hilversumse kwaliteiten

- Wordt de Meent meegenomen in de Omgevingsvisie of gaat het voornamelijk over Hilversum?
- Telt het bestemmingsplan?

Noordwest

Klimaat en energietransitie

- Creëer een waterbassin in het midden van het Mediapark. Dit zal enerzijds zorgen voor minder wateroverlast en anderzijds voor meer groen en ruimte voor recreatie in de omgeving.
- Het plaatsen van windmolens is niet gewenst.
- Onderzoek zeker de mogelijkheden van waterstof! Hierbij ontstaan voornamelijk vraagtekens over de veiligheid ervan en de geschiktheid van het aardgasnetwerk.
- Verplicht zonnepanelen, wellicht kan dit ook (collectief) op andere locaties .
- We moeten aan de slag met isoleren, een goed voorbeeld hiervan is Palace Résidence.
- Het is belangrijk dat het hele systeem van isoleren wordt aangepakt, van lokaal opwekken tot alternatieven voor gas.
- Biedt mogelijkheden voor het isoleren van de buitenschil van gebouwen. Doe dit ook voor monumentale villa's (onder architectuur).

Biodiversiteit

- Het is belangrijk dat bestaand en nieuw groen toegankelijk is voor iedereen. Bewoners kunnen hier vervolgens samen gebruik van maken.
- Bij herstructureringsprojecten en (vervangende) nieuwbouw groen als belangrijke drager meenemen. Dat wil zeggen dat de hoeveelheid groen in de bestaande situatie minstens gehandhaafd blijft, maar dat er vooral ook gekeken moet worden naar het extra toevoegen ervan.
- De bestaande groenstructuren waaronder gazons, brede lanen en hoge bomen zeker in stand moeten worden gehouden.
- Het stimuleren van groene initiatieven voor het voorkomen van verdere verstening vormt een belangrijk uitgangspunt. Creatieve inpassingen met sedumdaken en -muren zijn wenselijk.

Demografie en wonen

- Nieuwe woningen in de vorm van urban villa's en kleinschalige grondgebonden woningen.
- Locaties rondom het Mediapark zijn geschikt voor kleinschalige seniorenwoningen.
- Sta andere/innovatie vormen van wonen toe. Hierbij kan gedacht worden aan tiny houses en hofwoningen.
- Richt je bij nieuwbouw vooral op passende en aantrekkelijke woningen voor Hilversummers. Een woning die levensloopbestendig is wordt daarbij erg belangrijk gevonden.

Economie en innovatie

- Ga zorgvuldig om met hoogbouw op of rondom het Mediapark. De hoogte van gebouwen die is toegepast in Amersfoort hoort niet thuis in Hilversum.
- Amsterdam is een goed voorbeeld van hoe geïntensiveerd kan worden (nieuw cultuurgebied voor jongeren).
- Verdichting is niet noodzakelijk voor vernieuwing.
- Creëer een nieuw aantrekkelijk gebied, door het huidige Mediapark te vervangen door een nieuw in te richten openbaar gebied.
- Station Hilversum Media Park moet het Centraal Station van Hilversum worden vanwege economisch zwaartepunt.
- Thuiswerken geschiedt steeds vaker. Een visie hierop ontwikkelen is wenselijk.

Mobiliteit

- Een metrolijn van en naar Utrecht is wenselijk.
- Investeer in de ontwikkeling van sportpark Arena. Stimuleer het gebruik van het openbaar vervoer i.p.v. de auto).
- Biedt de naar schoolgaande kinderen meer ruimte.
- Probeer inwoners en bezoekers te sturen als het gaat om de manier waarop zij zich verplaatsen. Door minder of geen parkeerplaatsen te bieden bij (nieuwe) bedrijven, wordt openbaar vervoer en fietsverkeer gestimuleerd.
- Zorg voor spreiding van het verkeer, door b.v. pakketbezorging te reguleren.
- Het spoor neemt veel ruimte in beslag. Door het spoor te ondertunnelen onstaat er ruimte aan het oppervlak.
- Verdiep de Lage Naarderweg.
- Onderzoek alternatieven voor parkeren. Kijk hierbij ook naar ondergrondse parkeervoorzieningen.
- Bij het toevoegen van nieuwe woningen zal er ook goed nagedacht moeten worden over parkeren en de bereikbaarheid.
- Zet in op schoon elektrisch vervoer! Denk hierbij ook aan (deel)scooters en steps.

- Bij elektrische vervoersmiddelen speelt de accu een belangrijke rol. Onderzoek ook andere/innovatieve accusystemen (zoals zeewater).
- Het is wenselijk dat kleine(re) problemen m.b.t. het verkeer snel worden opgelost. Daarbij is het belangrijk dat er voldoende verlichting aanwezig is, snelheden gereguleerd kunnen worden en dat er genoeg vluchtplekken aanwezig zijn langs de weg.

Gezond en inclusief

- Creëer meer open ruimte op het Mediapark.
- Kies voor het concentreren van onderwijsinstellingen, dit kan eventueel door inzet van een hogeschool?

Hilversumse kwaliteiten

- Behoud van het illusielandschap wordt erg belangrijk gevonden.
- Dat geldt ook voor het karakter van Noordwest. Daarbij wordt nog benoemd dat er zorgvuldig gebouwd moet worden (horizontaal, groen, bebouwing)
- Makelaars willen zoveel mogelijk bouwen: stenen i.p.v. groen. Let hier op en zorg voor een helder beleid.
- Voorkom inbreiding, mocht er toch ingebreiding plaatsvinden doe dit dan zorgvuldig.
- Door functies te verwijderen die niet op die locatie passen, ontstaat er ruimte.
- (Meer) handhaving van de voorschriften rond bouwen, verstenen en groen is wenselijk.
- Stadsplanologie kost geld, architectuur!
- Hoe realiseer je een groot aantal nieuwe woningen, gegeven de beperkte ruimte?

Noordoost

Klimaat en energietransitie

- Het is belangrijk dat er (voldoende) wadi's worden gemaakt.
- Goed maaibeheer.

Biodiversiteit

- Het is belangrijk om efficiënt te vergroenen (gebruik hiervoor ook daken en gevels).
- Voer een stenentax in, voor het afdwingen van groene tuinen en bedrijven.
- Koppel het kappen van bomen aan het aanplanten ervan. Ook is het belangrijk om meer bomen aan te planten.
- Niet knabbelen aan het Goois Natuurreservaat (GNR).
- Waardevol groen is belangrijk voor planten en dieren (natuurstad).
- Het is wenselijk om bewoners mogelijkheden te geven om (voor)tuinen te ontstenen (geveltuin).
- Beloon goed gedrag qua groen (bijv. door sedumdaken, nesten, etc.)

Water

- Het is wenselijk om meer water in de stad en/of straat te creëen.

Demografie en wonen

- Wonen kan niet zonder groen. Daarnaast moeten woningen ook betaalbaar zijn.
- Niet zoals entrada, wel komkommers (?).
- Het is wenselijk om gebruik te maken van bestaande gebouwen.
- Bouwen voor forenzen is daarentegen niet wenselijk.
- Zet in op woningbedrijf/ontwikkelvisie.

Economie en innovatie

- Het is wenselijk om distributiecentra uit te plaatsen.
- Ga uit van functiemenging voor het Mediapark.

Mobiliteit

- Geen weg over de hei.
- Er wordt meer ruimte voor groen geboden als het spoor ondergronds komt te liggen.
- Hetzelfde geldt voor parkeren. Maak parkeergarages onder de grond, waardoor er geen tot weinig blik meer waar te nemen is op straat. Kijk ook naar de parkeernorm in de wijk (<2). (zelfrijdend/ parkeervoertuigen)
- Dorpsadoptie t.b.v. doorstroming Hilversum aan zee.
- Meer parkeerplaatsen voor fietsen is wenselijk, ook op het Mediapark.
- Het is belangrijk dat er groot en innovatief wordt nagedacht over het openbaar vervoer (denk bijv. aan spoorboekloos rijden).
- Verbeter het openbaar vervoer binnen Hilversum.
- Het fietsgebruik moet gestimuleerd worden: fiets i.p.v. auto.
- Een kabelbaan is niet wenselijk.
- Verleg het spoor richting de A1
- Laat de trein onder de grond of verdiept rijden.
- Kies voor oplossingen onder de grond voor het bevorderen van de bereikbaarheid (akker/ erfgooierstraat, weg over de hei, nieuwe rondweg).
- Het is belangrijk dat er meer ruimte wordt gecreëerd voor de fiets.
- De snelheid door straten is te hoog. Is het mogelijk om verkeersremmers terug in te voeren?

Gezond en inclusief

- Kies voor winst in gezondheid in plaats van de economie = omslag in het denken.
- Het is wenselijk dat er wordt geinvesteerd in groen voor kwetsbare mensen. Hier kunnen zij mensen ontmoeten (sociaal), maar ook ontspannen.
- Creëer speel- en ontmoetingsplekken voor zowel binnen als buiten.
- Zet de mens centraal bij de vraag wat voor stad wij willen zijn.
- Hoe wordt de leefbaarheid geborgen bij het toevoegen van 10.000 extra woningen?

Hilversumse kwaliteiten

- Bij het toevoegen van woningen moet er een geleidelijke opbouw van laag naar hoog (richting het centrum) worden gecreëerd.
- Uitzicht op Hilversum.
- Er moet gebouwd worden aan het vertrouwen van inwoners, waar hebben inwoners invloed op?
- Organiseer een stadbouwmeester voor kwaliteits-borging (creëer mooie nieuwbouw).
- Dubbel grondgebruik is wenselijk.

- Voor de leefbaarheid van de wijk is het wenselijk om meer bedrijvigheid terug in de wijk te krijgen. Daarnaast spelen veiligheid, onderling contact, groen, speelvoorzieningen en een betere winkelbezetting ook een grote rol in het leefbaar maken/houden van de wijk.
- Het zou fijn zijn om de kracht van Noord uit te bouwen. Behoud de Erfgooier speeltuin, maak een nieuw parkje voor ontmoeten (Berlagevijver/Abdij van Eltenplantsoen/Stroeslaan/heide), hapje Noord, creëer een plek voor jeu de boule voor ouderen, maak het mogelijk om hutten te bouwen en/of maak oer speelnatuur.
- Maak gebruik van het ‘right to challenge’ (bomen, nestkastjes, etc.)
- De Foodhall Mout is een kwaliteit, behoud b.v. Mout!
- Neem een plan B op in de Visie voor als er geen (of weinig) geld is om te investeren.
- Zoek niet alleen locatiegericht naar kansen, maar heb ook oog voor de totale identiteit.
- Ontwikkel een visie op de invulling van open plekken.
- Creëer betere randvoorwaarden en heldere uitgangspunten en houdt deze vast.

Zuidwest

Klimaat en energietransitie

- Denk in de energietransitie goed na over het ruimtebeslag van zonneparken: die kunnen niet overal.
- Windmolens op het industrieterrein.

Biodiversiteit

- Groen in de stad is belangrijk om in te leven, te wonen en te werken.
- Het is belangrijk dat er minder verharding en meer groen komt: specifiek op het Marktplein.
- Kerkelanden bungelt er nu bij: toevoerende wegen hebben in de huidige situatie weinig groene kwaliteit.
- Maak rondom Kerkelanden groene allees die je de wijk invoeren en die zorgen voor meer continuïteit. Combineer deze met goede fietspaden zodat Hilversum de fietsstad in het groen wordt (daarbij wordt Houten als voorbeeld gegeven).
- Quick win: schaf alle lawaaiige beheermiddelen (voor het beheren van groen) af.
- Zet voor nu en de toekomst in op groene tuinen, groene daken en groene gevels!
- Het circusterrein ligt al decennia braak: daar was ruimte voor een tijdelijke, natuurlijke inrichting. Kan alsnog!
- De gemeente moet actief contact leggen met tuincentra etc. Op die plekken zou je klanten/inwoners kunnen wijzen op de gevolgen van dichtbestrate tuinen en hen positieve voorbeelden kunnen geven.
- Er zijn weinig parken in Zuidwest, maar niet in de beleving. Het voelt namelijk alsof groen altijd dichtbij is.

Demografie en wonen

- Het bouwen van nieuwe woningen is noodzakelijk. Hoogbouw is daarbij mogelijk, zolang het maar op de juiste locatie wordt gedaan.
- We moeten af van het taboe op hoogbouw. Het is belangrijk dat bij hoogbouw de infrastructuur op orde is.
- Bouw voor de benodigde doelgroep.
- Jonge mensen moeten we aan ons binden door goedkopere woningen te bouwen.
- Het koppelen van doelgroepen (werken/economie) aan woningbouw is wenselijk. Dus bouwen koppelen aan de werkgelegenheid en de toekomstige banen.
- Het verdichten van wijken is mogelijk via herstructurering. Het is hierbij belangrijk om omwonenden vroeg te betrekken in het proces.
- Bouw niet alleen appartementen voor ouderen, maar creëer ook laagbouw met een tuintje in hun eigen buurt.
- Kijk ook goed naar heroriëntering van de bedrijventerreinen.
- Sommige bedrijven liggen op de verkeerde plek. Deze plekken zouden meer geschikt zijn voor woningbouwlocaties.

Economie en innovatie

- Creëer ruimte voor bedrijven.
- Het is wenselijk om te investeren in kleine bedrijfsruimtes.

Mobiliteit

- De parkeerdruk in het rode dorp is erg hoog en het beeld dat de bewoners hebben is dat het autobezit in de toekomst niet minder zal worden.
- Het efficiënter inrichten van de openbare ruimte ten behoeve van het parkeren is een idee om dit probleem op te lossen. Het zou nog beter zijn om het parkeren ondergronds (in ieder geval uit het zicht) op te lossen. Dit zou ook een positieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de openbare ruimte(s).
- Het dubbel gebruiken van parkeervoorzieningen zou ook een goede oplossing kunnen zijn. Er werd o.a. gesproken over afspraken maken met bijv. de Gamma over het delen van parkeerplaatsen. Zo zouden klanten/bezoekers overdag gebruik kunnen maken ervan en bewoners (ZZP-ers met grote bussen) ‘s avonds en in de nacht.
- Meer veiligere fietspaden en doorfietspaden.
- De Bodemanstraat zou een goede fietsstraat kunnen worden om een snelle verbinding van het Centrum, via Vaartweg, Esso Eiland, Loosdrechtseweg door de Bodemanstraat richting Wijdemeren te creëeren.
- Het gebruik van het openbaar vervoer moet gestimuleerd worden en aantrekkelijk worden gemaakt (kleinere bussen inzetten die om de 10 minuten rijden). Belangrijk daarbij is dat het openbaar vervoer betaalbaarder wordt.
- Er werd geopperd om buiten de stad Park & Ride zones aan te leggen met een goede verbinding naar de binnenstad.

- Bewoners vinden de verkeerssituaties in Hilversum vaak erg onduidelijk. Scheiding van verschillende verkeersstromen zou hierbij wenselijk zijn.
- Meer fietsstraten waar de auto te gast is (busbanen). Een straat als de Bodemanstraat moet geen doorgaande route zijn en duidelijk ingericht worden als een woonwijk.
- De overlast van transport (vrachtwagens) op de ring en de Gijsbrecht beperken door alternatieve routes via industrieterrein Havenkwartier te maken (milieu).
- De strenge aanpak van fietsparkeren in de stad wordt als irritant ervaren.
- De routes voor de fiets zijn onduidelijk (bijv. Joodse begraafplaats)
- Werk met parkeervergunningen om parkeren voor bewoners te verbeteren.

Gezond en inclusief

- Groen is belangrijk als ontmoetingsplek. Een goed voorbeeld hiervan is het urban farmingproject aan de Diependaalselaan.
- Groen verbindt en zorgt voor diversiteit in de stad.

Hilversumse kwaliteiten

- Oude haven herontwikkelen.
- Een verdiepte ligging van infrastructuur.
- Zichtlijnen Dudok/Vitus herstellen.
- Afvalstromen stimuleren door het decentraal in te zamelen (meerdere gemeentewerven).
- Hoe gaat het eigenlijk met 5G/Smart city, komt dat wel van de grond in Hilversum?
- Veiligheid verbeteren. Agressie in de stad is lastig aan te pakken maar baart wel zorgen.

Stadsbreed

Klimaat en energietransitie

- Is recent wel echt tastbaar geworden
- Een visie hierop is nodig maar ga vooral ook aan de slag met het uitbreiden van Wadi's.
- De energietransitie hangt met alles samen en biedt kansen (schone lucht en leefbaarheid).
- Verspilling van energie moet tegen worden gegaan. Dit zou al kunnen door de straatverlichting na 24:00 uur uit te zetten).
- Er is veel diversiteit in alternatieven (lappendeken, rioolwaterzuivering, aquathermie, geothermie).
- Een idee zou zijn om elektrische auto's zelf op te laden met zonnestroom en accu's.
- Early adopters maken nu hun huis/bedrijf al aardgasvrij.
- Maak duurzame technieken bereikbaar. Er bestaan vooral zorgen over de beschikbaarheid van monteurs.
- Zet in op collectieve energievoorzieningen, dit draagt bij aan de sociale cohesie.

Biodiversiteit

- Integreer groen in het dagelijkse leven.
- Tuinen maken de stad.
- Houd particuliere tuinen groen (en rommelig) met een handleiding voor nieuwe inwoners. Dat zorgt ook gelijk voor contact met de buren.
- Groene daken en gevels zijn wenselijk, ook voor het opvangen van water.
- Probeer te werken met flexibel groen, het toevoegen van bomen in bakken op het Marktplein is een goed voorbeeld hiervan.
- Er moet gedacht worden in lagen (daktuinen, parkbruggen, natuurinclusieve hoogbouw en/of verticale groene vingers).
- Heb lef en bouw alleen groen in de filosofie van Dudok.
- Divers groen en vooral grote bomen zijn wenselijk.
- Borg groen in de nieuwbouwopgave.
- Kijk naar groene waarde i.p.v. financiële waarde
- Er moeten concrete doelen en afspraken voor groen worden gemaakt.
- Natuurgebieden moeten in stand worden gehouden. Dat wil zeggen dat er niet gebouwd moet worden op de hei en dat er ook geen nieuwe wegen aangelegd moeten worden over de hei.
- Probeer verstening te voorkomen. De markt is hier een slecht voorbeeld van.

Demografie en wonen

- Het wordt belangrijk gevonden dat er flexibele woningen, minder grote woningen en meer kleine woningen gebouwd worden. Meer woningen creëren in grote huizen (splitsing) is daarbij ook wenselijk.
- Stop met bouwen. Een grote stad neemt ook grote stadsproblemen met zich mee.

Economie en innovatie

- Is de groei van werkgelegenheid nodig in het licht van robottisering?

Mobiliteit

- Het parkeren van auto's en fietsen onder de grond is gunstig voor het groen (bovengronds).
- Veiliger rijden met nieuwe technologie.
- Het weren van vrachtwagens in de woonwijk zal de verkeersveiligheid bevorderen. Let op hulpdiensten.
- Duidelijke en brede fietspaden zonder kruisingen met auto's vanuit de wijken richting het centrum.
- Zorg voor een fijnmazig regionaal en binnenstedelijk openbaar vervoer netwerk. En zorg voor goede treinen.
- Elektrische deelauto in de wijk zijn wenselijk.
- Creëer distributiehubs samen met een fietsnetwerk (goed voor werkgelegenheid, vestigingsklimaat, gezondheid en leefbaarheid).

Gezond en inclusief

- Groen als middel om elkaar te ontmoeten (urban farming/wormenhotel).
- Creëer geen schijnveiligheid door symptoombestrijding, maar los het echt op.
- Stimuleer ontmoeting/sociale controle/cohesie (professionals in de wijk (haarvaten), laag-drempelig contact, buurthuizen).
- Organiseer plekken waar verschillende leeftijdsgroepen elkaar kunnen ontmoeten en elkaar kunnen leren kennen.
- Creëer plekken voor mensen die niet in een hokje passen (passende zorg).
- Er moet aandacht zijn voor de leefbaarheid en de mogelijke tweedeling in de stad.

Hilversumse kwaliteiten

- Hoogbouw is alleen wenselijk bij het station en op de plek van bedrijfsgebouwen.
- Behoud van het dorpse karakter is belangrijk.
- Tuinstad 2.0: breng de natuur de stad in via de historische structuren met een groen hart.
- Cultureel erfgoed is meer dan gebouwen, dit omvat ook gebieden (wisselwerking gebouwen en openbare ruimte (ontmoeten)).
- Hoe gaan we dat borgen (instructiebesluit)?
- Hilversum is de stad van Dudok: het gaat om het denken over de stad als geheel (wonen/werken/leven).
- Geef vertrouwen aan ontwerpers en denk na over wat je hebt.
- Schakel eerder architecten in (visie op kwaliteit).
- Leegstaande gebouwen bieden kansen (transformatie/herbestemmen) terwijl de structuur behouden blijft.
- Creëer ruimte voor flexibiliteit voor ideeën en mogelijkheden.
- Hilversum is een kruispunt van landschappen.
- Maak structuren (gebouwen, ensembles, verbindingen) zichtbaar en bescherm de kwaliteiten van Hilversum (kwaliteitsbeleid).
- Meer aandacht voor monumenten in het centrum is wenselijk (wonen boven winkels).
- Behoed Hilversum voor hoogbouw.
- Ga doelen met elkaar verbinden.
- Hoe creëren we circulaire groei?
- Hoe blijf je als stad aantrekkelijk voor media (en tegelijkertijd voor hun werknemers).
- Herontwikkelen oude havengebied.

Maatschappelijkplatform (MPO)

Klimaat en energietransitie

- In het slotakkoord wordt de vraag gesteld of we de klimaatverandering niet veel meer centraal moeten stellen bij alle keuzes die we voor de toekomst maken?

Biodiversiteit

- Het tuinstadmodel wordt nog steeds herkend en gekoesterd.
- Als Hilversum moeten we ook trots zijn op wat we hebben. Maar misschien moeten we naar een versie 2.0 met meer aandacht voor parken en de verbinding tussen groene plekken (groen lopers). Groen raakt namelijk aan veel opgaven; zoals biodiversiteit, klimaatadaptatie, water, gezondheid, bewegen en ontmoeten.

Demografie en wonen

- Het bouwen van 10.000 woningen lijkt wel erg ambitieus. Daarnaast vraagt hoogbouw in Hilversum wel aandacht voor nuancering en een zorgvuldige inpassing. Maak daarbij gebruik van 3D animaties om zichtbaar en tastbaar te maken wat de consequenties zijn van de te maken keuzes.
- We moeten vooral ook kijken naar slimme oplossingen zoals duurzaam bouwen, kleiner bouwen en bouwen op voorheen lastige plekken.

Economie en innovatie

- Iedereen is goed op de hoogte van de discussie over het sleutelproject en de noodzaak om te investeren in de stad om het draagvlak voor welvaart en welzijn overeind te houden.
- Er is veel lof voor de ambitie om werkgelegenheid (op alle niveau's) te behouden in Hilversum.

Mobiliteit

- Maak waar mogelijk gebruik van de ruimte onder de grond voor bijv. parkeren en infrastructuur.
- Het beeld dat er qua bereikbaarheid echt een systeemverandering nodig is in Hilversum wordt breed herkend, met meer aandacht voor goede en veilige fiets/wandelroutes en meer ruimte voor openbaar vervoer (ook binnen de stad).

Gezond en inclusief

- Het gesprek start met een aftrap van Quido Schaafsma, waarin hij Hilversum beschrijft als het beste plekje tussen Utrecht, Amersfoort en Amsterdam, zowel voor wonen, werken en leven.
- Het is de kunst de kwaliteiten van Hilversum vast te houden. Belangrijk daarbij is om een plek te creëren voor iedereen in Hilversum (of de wijdere omgeving) die in de toekomst ook wil genieten van het mooiste plekje in een driehoek van grote steden.
- Er moet aandacht zijn voor voldoende ontmoetingsruimte. Plekken waar Hilversummers elkaar ontmoeten is hierbij essentieel.
- Er is ook wel zorg over de vele opgaves die afkomen op Hilversum en de ruimte die deze opgaves vragen. De GGD vreest dat de gezondheid dan onder druk komt te staan.

Hilversumse kwaliteiten

- Daar hoort bij aandacht voor groen, voor stedelijkheid en hoogbouw, maar ook duurzaamheid, ontmoeting, sociale samenhang, veiligheid, gezondheid, sport, bewegen, (nieuw)cultureel erfgoed en het gedachtengoed van Dudok.
- De Omgevingsfoto geeft een goed en breed beeld van de huidige situatie, trends en ontwikkelingen.
- Bouw daarop voort en maak gebruik van aanvullende bouwstenen (b.v. regionale waterbouwsteen).
- En zoek ook naar een slimme mix van functies, soms kan je ruimte dubbel gebruiken. Voorbeelden hiervan zijn het gebruik van schoolpleinen door de buurt buiten schooltijd of het overdag gebruik maken van sportvelden door scholen.
- Bij Dudok stond de mens centraal. Hoe verhoudt de mens zich in 2040 tot zijn omgeving?
- Hoe zorgen we dat Hilversum in 2040 ook nog steeds een stad is waar het fijn wonen, werken en leven is?
- Wat neem je mee (b.v. zichtlijnen) en waarop moet/wil je anticiperen (b.v. deelauto's, energietransitie en veiligheid)?

Burgerplatform (BPO)

Klimaat en energietransitie

- Stimuleer verduurzaming via een gemeentelijk fonds.
- Zet in op collectieve energievoorzieningen.

Biodiversiteit

- Er moet ruimte blijven in de stad, combinatie van groen en bewegen.
- Meer bomen in de Meent zijn wenselijk.

Demografie en wonen

- Biedt flexibiliteit in het bestemmingsplan.
- Bouw voor ouderen. Een voordeel hiervan is dat woningen voor gezinnen vrijkomen.
- Maak het centrum compacter en gebruik de vrijkomende ruimte voor woningbouw.

Mobiliteit

- Verlaag de parkeernorm om ruimte te creëren.
- Het terugdringen van fossiel vervoer en het stimuleren van het fietsgebruik is wenselijk.
- Wandelen stimuleren, wandelen in het groen en als alternatieve vorm van mobiliteit.
- Werk aan alternatieven voor transport en distributie met het oog op de leefbaarheid: begin met dromen, toon lef, geen taboes en durf keuzes te maken.

Gezond en inclusief

- Diversiteit zorgt voor levendigheid.
- Culturele evenementen zouden meer en levendiger mogen op veel plekken in de stad.
- Er zou minder ruimte voor parkeren moeten zijn en meer ruimte voor spelen en bewegen. Ruimte voor kinderen is goed voor de sociale binding en ‘inburgering’ (ontmoeting).
- Inwoners kunnen zelf ook bijdragen aan voorzieningen (bijv. biebkastjes).
- Creëer gezellige chaos, bijvoorbeeld door het aantrekken van studenten (onderwijs).

Hilversumse kwaliteiten

- We willen alles, maar uiteindelijk moet je keuzes maken, want niet alles kan.
- Durf groot te denken, want het is zo 2040.
- Je kan groot denken door kleinschalig te zijn.
- Dudok revisited is zeer geslaagd: combinatie van goede architectuur en een prettige woonomgeving.
- Groen bouwen (natuurinclusief) is een quick win die veel problemen kan oplossen (weinig weerstand, lage kosten).
- Ruimte voor meer architectuurstijlen (met lef) waar ook mensen met een smalle beurs terecht kunnen.

Participatieronde met deskundigen

Op 7 november 2019 is in samenwerking met Dudok Architectuur Centrum (DAC) in Zonnestraal een bijeenkomst georganiseerd onder de titel ‘Tuinstad van de 21e eeuw’. Bij deze bijeenkomst waren circa 100 deelnemers aanwezig. Op diezelfde locatie vond 13 november 2019 een bijeenkomst met zorgprofessionals over architectuur en gezondheid plaats. Deze bijeenkomst ging in op de vraag of er bij de hernieuwde aandacht voor de invloed van de omgeving op de gezondheid nog steeds sprake is van een samengaan van sociale, medische en culturele waarden zoals dat bij Zonnestraal het geval was (Healing Environment).

Op 13 februari 2020 vond een bijeenkomst plaats met de erfgoedtafel. Daar is een pleidooi gehouden voor het belang van gebouwd en groen cultureel erfgoed. Een pleidooi om te bouwen aan ‘het verhaal van de stad’ en van daaruit – met een stadsarchitect – te bouwen aan de toekomst van Hilversum.

Ook heeft een bijeenkomst met de burgeradviesgroep plaatsgevonden over scenario’s voor de energietransitie in het kader van de Regionale Energiestrategie (RES).

Daarnaast is advies gevraagd bij de Adviesraad Sociaal Domein, de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit en de Commissie voor de m.e.r.

Bijeenkomst Dudok Architectuur Centrum Zonnestraal

Deze bijeenkomst met circa 100 deelnemers is in samenwerking met Dudok Architectuur Centrum georganiseerd in Zonnestraal onder de titel ‘Tuinstad van de 21ste eeuw’.

Een uitdaging is het idyllische karakter van de stad te versterken, zonder nostalgisch te zijn. Op die manier krijgt Hilversum de kans weer een hypermoderne tuinstad te zijn. Waarbij er aandacht is voor sociale cohesie en ontmoeting. Dit vraagt ook om een zorgvuldig ontworpen en ingerichte Openbare Ruimte. Het perspectief daarbij moet wenkend zijn en gericht op wat voor stad Hilversum kan zijn. Als er overeenstemming is over de gewenste verandering is techniek daar ondersteunend in. De verbondenheid van stad en groen, met de harde grens daartussen, is een unieke kwaliteit van ‘t Gooi. Het groen verder de stad inhalen biedt kansen voor aantrekkingskracht, biodiversiteit, klimaatadaptatie, ruimte voor ontmoeting en ruimte voor voedselproductie binnen het stedelijk weefsel.

Mobiliteit is een wezenskenmerk van de huidige tijd. Tegelijkertijd loopt de mobiliteit ook vast in Hilversum. Ook als auto’s elektrisch zijn is het ruimtelijke probleem nog niet opgelost. De ‘geasfalteerde schapenpaden’ kunnen niet alle auto’s aan. Oplossingen kunnen liggen in ondergrondse mogelijkheden, deelauto’s, openbaar vervoer en fiets. Te veel ondergronds brengen is ook stedelijke ontkenning. Verder liggen de kansen voor Hilversum in de positie binnen en verbondenheid met de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Pak ook de kansen in de MRA en doe het vooral niet alleen. Geadviseerd wordt ook de voor de hand liggende oplossingen als verdichting en hoogbouw te benoemen en te zorgen voor een stappenplan met prioritering. De stelling dat lokale voedselproductie essentieel is voor de tuinstad van de 21ste eeuw had breed draagvlag in de zaal. Minder steun was er voor de ambitie de automobiliteit fors te reduceren. De gehechtheid aan de eigen auto is groot en ouderen zijn er vaak ook qua mobiliteit afhankelijk van.

En tot slot waren de meningen sterk verdeeld over de wenselijkheid van hoogbouw. Als kritisch punt werd het behoud van het illusielandschap naar voren gebracht. Tegelijkertijd zijn anderen bevreesd dat de ontwikkeling van de stad op slot gaat, met alle gevolgen die dat zal hebben.

Slotwoorden: het probleem van Hilversum is ruimte. De discussie gaat dan ook niet over of we stad of dorp willen zijn, het gaat wel over het belang van de stedelijke voorzieningen. Wat is er voor nodig om die te behouden en te versterken en welk type woningen horen bij een veranderende demografische samenstelling. Dat houdt ook in dat er meer appartementen voor kleine huishoudens gebouwd moeten worden. We staan als Hilversum voor een groot aantal opgaven zowel qua verstedelijking als hoe we omgaan met biodiversiteit en landschap. De oplossingsrichting is verdichting. Als we Hilversum stadser maken, kunnen de dorpen dorps blijven en ’t Gooi Groen.

Bijeenkomst zorgprofessionals Zonnestraal

Het seminar van 13 november 2019 ging in op de vraag of er bij de hernieuwde aandacht voor de invloed van de omgeving op de gezondheid nog steeds sprake is van een samengaan van sociale, medische en culturele waarden zoals dat bij Zonnestraal het geval was (Healing Environment).

Architectuurhistoricus Cor Wagenaar presenteerde een historisch overzicht van de zorgarchitectuur. Architect Milee Herweijer liet zien hoe Evidence Based Design wordt toegepast in de planvorming en de rol die architectuur bij de zorgverlening speelt als drager van de kwaliteit. Hans den Hollander (voorzitter RvB Tergooi ziekenhuis) en Stephan Versteege (directeur Bouw, Huisvesting en Vastgoed) gingen vervolgens in op bestuurlijke aspecten, de financiering en de wijze waarop in het complexe bouwproces in de gezondheidszorg met vele actoren de kwaliteit kan worden gehandhaafd. Bedrijfseconoom Liesbeth van Heel vertelde hoe Evidence Based Design is toegepast bij het nieuwe Erasmus MC, hoe de ervaringen van patiënten en medewerkers worden geëvalueerd en hoe die een rol spelen bij het bieden van persoonsgerichte zorg.

Wethouder Jan Kastje overdacht hoe de conclusies met betrekking tot een gezonde omgeving ook breder kunnen worden toegepast bij de stedelijke opgaven van nu. Hoe bouwen we voort op het gedachtengoed van Zonnestraal en - op grotere schaal - hoe kunnen de idealen van de tuinstadgedachte zoals die in de vroege 20ste eeuw in praktijk werden gebracht worden toegepast bij de ontwikkeling van een duurzaam gezonde leefomgeving: “Ik zie Hilversum als tuinstad van de 21ste eeuw.” Verdichting, verdere vergroening en het verbeteren van ontmoeten, ook een belangrijk aspect, geeft een spanningsveld tussen verstedelijking en leefomgeving. Hoe hou je het groen en gezond.

In zijn slotbeschouwing vatte wethouder Jan Kastje de oogst van de bijeenkomst samen in twee vragen:

- Hoe hou je in een verstedelijkende stad een gevoel van licht, lucht en een gevoel van ruimte, ook de kenmerken van Zonnestraal, overeind. Het gaat ook om een duidelijke oriëntatie, herkenbaarheid, weten waar je bent.
- En hoe behoud je wat van waarde is, zoals groenstructuur en erfgoed. ‘Positieve afleiding’ is een belangrijk ontwerpprincipe dat we willen gebruiken in het opnieuw bouwen van die tuinstad.”

Erfgoedtafel

Biodiversiteit

- Het is belangrijk om te blijven werken met parkjes, dan blijven die ook overeind.
- Blijf ook aandacht houden voor groen op het maaiveld, niet alleen op gevels en daken.
- Zorg dat het groen en de openbare ruimte er is voor iedereen. Het moet voor iedereen toegankelijk zijn.

Economie en innovatie

• Erfgoed biedt ook comercieel kansen

Gezond en inclusief

- Erfgoed is belangrijk voor welzijn, gezondheid en trots op de stad.
- Erfgoed brengt mensen in contact met geschiedenis, kunst, het nu en de toekomst (je kunt er niet omheen).
- Het is belangrijk om samen te werken, erfgoed is van ons allemaal.

Hilversumse kwaliteiten

- Verkrotting is interessant, het biedt namelijk (goedkope) ruimte voor vernieuwing/creativiteit/omvorming en dit zorgt weer voor identiteit. Een goed voorbeeld hiervan is de Melkfabriek.
- Hergebruik is beter (circulair) dan sloop/nieuwbouw.
- Een nieuwe skyline is denkbaar (niet voor vrienden van het Gooi).
- Investeer in de kracht en verbinding van erfgoed.
- Zorg voor kwaliteit op de begane grond (winkels, gevelfonds).
- Maak de schoonheid zichtbaar.
- Ontwerp vanuit samenhang/integrale visie van gebouwen en omgeving en het verhaal van de stad.
- Ruimte is van belang voor kwaliteit, het is dus niet wensdelijk om alles vol te bouwen.
- Stel een stadsarchitect aan (voor erfgoed en nieuw-oud).

Lunchbijeenkomst

Klimaat en energietransitie

- Klimaat is het allergrootste vraagstuk en vraagt aandacht voor energieopwekking, duurzaamheid en ruimte voor groen en water.
- Gebruik gebouwen ook voor energiemaatregelen. Verplicht bijvoorbeeld het gebruik van zonnepanelen.
- Het is belangrijk om aandacht te hebben voor het geluid van warmtepompen.

Biodiversiteit

- Natuurinclusief bouwen wordt als een middel gezien waar je gelukkig van wordt (word je rustig van: groen).
- Er is te veel steen (zichtbaar).
- Combineer hoogbouw met groen.
- Groen is een belangrijk onderdeel in de omgevingsvisie: groen om (samen) van te genieten en voor ontspanning (=welzijn).
- De keuze om ruimte te maken voor groen in de stad betekent dat ruimte voor bebouwing in de hoogte moet worden gezocht.

Water

- Waterberging binnen het gebied organiseren bij ontwerp openbare ruimte.

Demografie en wonen

- Winkels gaan steeds vaker dicht. Het is belangrijk om leegstand te voorkomen. Maak van een winkelstraat weer een levendige woonstraat!
- Meer sociale huurwoningen zijn wenselijk.
- Pas het woningaanbod aan op de zorgvraag (-behoefte).
- Ten aanzien van de woningbouwopgave wordt aandacht gevraagd voor de betaalbaarheid van woningen en ruimte voor kwetsbare groepen.
- Te hoge woonlasten geeft mensen erg veel stress en er is een gebrek aan GGZ (woon)plekken voor mensen die dat kortdurend nodig hebben.
- Bij de opgave voor 10.000 woningen is het belangrijk om na te denken over de menselijke maat, zoals privacy, veiligheid, ontmoetingsruimten (zowel binnen als buiten), groepsvoorzieningen etc.
- Maar vooral voor wie er wat gebouwd gaat worden en wat dit betekent in het aantal benodigde voorzieningen.

Economie en innovatie

- Het is belangrijk om een arbeidsmarkt te vormen die in balans en gedifferentieerd is, er is veel onbenut potentieel.
- Er moet aandacht zijn voor lager opgeleid werk.
- Hetzelfde geldt voor transitie in werk en daarmee blijvende ontwikkeling introduceren en zodoende professionals binden die een carrièreontwikkeling (kunnen) hebben.
- Hilversum is een stad van makers (altijd geweest).
- Voorzie in creatieve broedplaatsen om die makers te binden en als “humuslaag” van waaruit nieuwe bedrijven kunnen ontstaan.

Mobiliteit

- Momenteel ontbreekt een duidelijke visie op betaald parkeren.
- Hilversum is teveel gericht en ingericht op de auto.
- Het is belangrijk dat andere vormen van mobiliteit gestimuleerd worden.
- Er moet meer worden ingezet op het delen van vervoersmiddelen.
- Een goed voorbeeld is de nieuwe wijk in Almere waar elektrisch vervoer verplicht wordt (Floriadeterrein).
- Logistieke hubs als basis voor een duurzame goederenstroom leiden tot een gunstig leefklimaat in de (binnen-) stad.
- Het verkeersprobleem spitst zich toe op de spanning tussen stagnatie vs. toegankelijkheid.
- Duurzame mobiliteit is de sleutel voor het oplossen van dit verkeersprobleem.
- Het is belangrijk om meer te focussen op voetgangers en fietsers.

Gezond en inclusief

- ‘Openbare ruimte’ en het op welke manier dan ook bewegen daarin (sport, ontmoeten, gebruik van groen) kan eenzaamheid verzachten (bestrijden individualisering). Het is belangrijk om te bouwen aan de sociale cohesie.
- Creëer ruimte voor ontmoeten (en plezier maken) in de openbare ruimte: dat zorgt voor levendigheid.
- Maak van de stad een evenemententerrein voor de regio en accepteer de eventuele geluidsoverlast.
- De compacte stad zou gecombineerd moeten worden met een levendige stad.

- Het is wenselijk om sport en recreatie in de stad te brengen en te spreiden in de woon- en werkomgeving.
- Benut bezoek en ontmoeting van en in de stad.
- Zorg voor een aantrekkelijk en levendig Mediapark.
- Het welzijn van de inwoners is een belangrijke voorwaarde voor alles wat we in de omgevingsvisie vastleggen. Hij staat “in dienst van” en moet tweedelingen van de maatschappij voorkomen.
- Hou rekening met behoeften van een grote diversiteit aan mensen en groepen in leeftijd, (in)validiteit en achtergrond.
- Uitgangspunt is all/multi-inclusiviteit voor de Omgevingsvisie richting 2040.
- Maak het mogelijk dat verschillende generaties en groepen elkaar blijven ontmoeten.
- Gebruik scholieren om creatieve ideeën op te halen over de inrichting van de stad (voorbeeld kabelbaan).

Hilversumse kwaliteiten

- Bouw niet alles vol maar maak gebruik van bestaande bouwwerken.
- Gekeken naar de woningbouwopgave is hoogbouw de enige oplossing voor het ruimtegebrek in de stad. Een andere oplossing is het ondergronds bouwen (waarom moet een zwembad bijv. bovengronds?).
- En bouw toekomstbestendig!
- Werk aan een aantrekkelijk stadsbeeld met aandacht voor biodiversiteit.
- Voor de relatie met het landschap een hoogbouwbeleid formuleren, ook de bebouwde kom is al behoorlijk bezet.
- Bij het toevoegen van woningen is hoger bouwen naar het centrum toe met een geleidelijke opbouw in de hoogte denkbaar.
- Het is belangrijk om aandacht te hebben voor de relatie hoogbouw en openbare ruimte. Daarbij moet ook inpandig de openbare ruimte goed worden georganiseerd.
- Speelsheid mag ook in ontwerp en functioneren.
- Het is goed om aandacht te hebben voor vormgeving en architectuur (identiteit, zorg dat de herkenbaarheid groot is en doe het dus ‘Hilversums’).
- Bij alle ontwikkelingen moet een goede (toffe) openbare ruimte het eerste uitgangspunt zijn (bron voor ontmoeting). Denk hier bijvoorbeeld aan de Erfooiers-speeltuin en de Cruijf Courts.
- Het combineren van functies leidt tot efficiënter ruimtegebruik.
- Bij de Omgevingsvisie gaat het erom hoe je de stad zo flexibel (toekomstbestendig) mogelijk inricht: de keuzes van nu zijn anders dan de keuzes over tien jaar.
- Tot slot kwam er een pleidooi tot stand om ook ruimte te geven aan tijdelijkheid. Dat biedt ruimte voor vernieuwing en broedplaatsen. Een geslaagd voorbeeld was de Robinia tuin van Urban Farming.
- Er is grote druk op de ruimte. Dit baart soms ook zorgen, want zijn we dan wel in staat om het groen minimaal te behouden? Dat vereist dat we keuzes maken en misschien ook wel nieuwe kansen moeten zien en creëren.
- Zet in op multifunctioneel gebruik van de bestaande en nieuw in te richten ruimten en gebouwen.

Energieadviesgroep

Vragen aan de adviesgroep duurzame energieopwekking

- Hoe en waar kan duurzaam opwekken van energie worden gerealiseerd binnen de regio Gooi en Vechtstreek, en waarom?
- Welke kansen, knelpunten en voorwaarden zijn er voor Hilversum met de drie scenario's?
- 'Iedereen doet mee', 'Nieuw energielandschap' en 'Stedelijke ruggengraat' als inspiratie?
- Welke onderdelen en type locaties spreken wel of niet aan, en waarom?

De adviesgroep adviseert ...

1. Hilversum de ambitie te hebben om net zoveel energie duurzaam op te wekken als dat er binnen de gemeentegrenzen verbruikt wordt. Minder dan de helft van de adviesgroep vreest dat dit niet realistisch is en adviseert zoveel mogelijk binnen de gemeentegrenzen op te wekken.
2. Het opwekken van duurzame energie langs wegen, op bedrijventerreinen en op grote daken te realiseren zoals in het scenario Stedelijke ruggengraat.
3. Spoor- en snelwegen te overkappen en de stedelijke ontwikkeling te combineren met zonnepanelen en (kleine) windturbines.
4. Natuur en landschap te sparen en heel beperkt over te gaan tot grootschalig opwekken. Een derde van de adviesgroep adviseert helemaal niet grootschalig (zoals in het scenario Nieuw energielandschap) energie op te wekken.
5. Meer ruimte voor maatwerk voor duurzame energie bij beschermde stads- en dorpsgezichten en gemeentelijke monumenten.
6. Dat nieuwbouw altijd meer energie moet opwekken dan verbruiken.
7. Te borgen dat (zoals in het Klimaatakkoord afgesproken) bij nieuwe duurzame energieopwekking 50% lokaal eigendom is.
8. Bewoners en ondernemers te stimuleren zoveel mogelijk zelf met energie besparen en zonnepanelen aan de slag te gaan.
9. Open te staan voor innovaties bijvoorbeeld in/ bij stedenbouw en architectuur, multifunctioneel ruimtegebruik, geïntegreerde zonnepanelen, waterstof, energieopslag.

Over zon

10. In 2025 op alle daarvoor geschikte grote daken zonnepanelen te realiseren. Het percentage geschikte daken kan door strengere regelgeving, incentives voor vastgoedeigenaren en het verplichten van zon op nieuwe daken veel hoger zijn dan de 30% uit de scenario's.
11. Waar mogelijk zonnepanelen op geluidschermen, in bermen langs wegen en sporen en op parkeerplaatsen te realiseren.
12. Zonnevelden zo in te richten dat zij bijdragen aan biodiversiteit. Door hiervoor agrarische gronden vooral rond natuurgebieden te gebruiken is dit ook goed voor het verminderen van de stikstofbelasting.

Over wind

13. Een deel van onze energie met windturbines duurzaam op te wekken. En bij voorkeur in participatief eigendom. Verken de mogelijkheden voor een hoge windmolen boven bosgebied, middenhoge molens langs infrastructuur en (vergunningvrije) kleine molens bij boeren.
14. Windturbines langs wegen, sporen, kanalen/vaarten, fietspaden te plaatsen onder voorwaarde dat ze stil en minimaal de landelijke norm van woningen verwijderd zijn.
15. Alleen windturbines op randmeren te realiseren als vogels kunnen worden ontzien.
16. Daken en lichtmasten te benutten voor kleine windturbines.
17. Pas nadat alle andere mogelijkheden zijn benut, windturbines op agrarische gronden, in veenlandschappen en in de randen van de stad te realiseren.
18. Geen windturbines in natuurgebieden en in gebieden met weidse vergezichten te realiseren.

De adviesgroep heeft gebrainstormd over mogelijk te verkennen locaties:

- Zonnepanelen: op geluidschermen langs de A27 West-Indische Buurt, in combinatie met waterberging op de voormalige afslag afrit A27, langs de randen van het vliegveld Hilversum.
- Windturbine(s): op de televisietoren, langs de A1 en de A27, aan het Gooimeer bij Huizen, langs de N236 (Loodijk) tegenover het industrieterrein De Boomgaard, bij de (voormalige) Mebin betoncentrale aan de Zuiderloswal.

Adviesraad Sociaal Domein (ArSD)

Wat de Adviesraad Sociaal Domein (ArSD) opvalt is dat ervan wordt uitgegaan dat het dorp uitgroeit tot een stad. De ArSD vraagt zich af of dit een puur politiek doel is of dat dit is wat de inwoners van Hilversum zelf willen. Dit speelt in onze advisering mee. Hieronder treft u op- en aanmerkingen, aanvullingen en adviezen per onderdeel aan.

Ruimtevragers

- Waarom moet Hilversum bijdragen aan de woningvoorraad in de regio? En als daarbij het Sleutelgebied wordt betrokken: wat is het belang voor de Hilversummer bij meer woningen dan nodig voor de eigen bevolking? Waarom moet Hilversum groeien?
- Willen de Hilversummers wel meer verstedelijking en groei ten koste van groen? De ruimtelijke structuur van Hilversum is oorspronkelijk door Dudok ontworpen als een tuindorp met verschillende tuinwijken die harmonisch met elkaar verbonden zijn door groenstroken en parken. Daarbij was de menselijke maat leidend. Het is nog steeds dat groen waarom veel inwoners kiezen in Hilversum te wonen. De gedachte achter de groenstroken en parken was een verbetering van het woonklimaat en daarmee het welzijn en de gezondheid van de inwoners.
- De ArSD adviseert om bij het eventueel bouwen van meer woningen het welzijn van de inwoners voorop te stellen, dat wil zeggen: het mag niet ten koste gaan van de groene omgeving. Een aantal van de ruimtevragers in de opsomming zijn direct het gevolg van de vermeende behoefte aan groei van Hilversum, zoals nieuwe voorzieningen voor evenementen, scholen, enz.
- De ArSD meent dat het nuttig is te onderzoeken of dit soort extra voorzieningen ook nodig zijn wanneer alleen wordt gebouwd voor autonome groei. In dat geval blijft vanzelf al de benodigde groene ruimte over om te bewegen en elkaar te ontmoeten. De bestaande ruimte/instellingen zullen toegankelijk gemaakt moeten worden voor iedere inwoner (inclusie). Ruimte vinden op nieuwe plekken/Behoud ruimtelijke kwaliteit. Afgaande op wat in het Onderzoek naar de ruimtebehoefte wonen en werken van de RegioGV, de Regionale samenwerking omgevingsvisie (p 27) staat is er binnen Hilversum voldoende ruimte voor autonome groei.
- Onderzoeken of de ruimte voor meerdere functies kan worden gebruikt is echter uitstekend. Dit kan verduurzaming en energietransitie versterken zonder dat de leefomgeving wordt aangetast. Voorbeeld: geen grasvelden opofferen aan zonnepanelen, maar deze op daken leggen.
- De ArSD meent dat verduurzaming aan het welzijn van de inwoners kan bijdragen, wanneer daarbij wordt ingezet op verbetering van de mogelijkheden voor mobiliteit in bijvoorbeeld een beter, kleinschalig OV. Daarbij moet ook aan de toegankelijkheid voor dit OV voor alle inwoners worden gedacht (inclusie).
- Indachtig de aanbeveling van de commissie mer adviseert de ArSD om duidelijk vast te leggen in de omgevingsvisie, dat de natuur in het Hilversumse buitengebied met rust wordt gelaten.
- Voor een verbetering van het leefklimaat moet zeker gewerkt worden aan verbetering van de duurzaamheid. Daarbij kan naast de energietransitie een deel van de maatregelen bestaan uit een vergroening van de omgeving, zowel binnen als buiten het dorp. Er is een directe relatie tussen een groene leefomgeving en welzijn en welbevinden.

Behoud van ruimtelijke kwaliteit

- In de Europese fitness-check (Van de Vogel en habitat richtlijn) zijn de effecten op gezondheid, zorgkosten en arbeidsverzuim nog niet meegenomen. De conclusie is hoe dan ook dat natuur geen kostenpost is, maar een kip die gouden eieren legt.
- De ArSD meent ook dat er een negatieve relatie bestaat tussen grotere bouwactiviteiten en de kwaliteit van een gezonde natuur (dus gezonde leefomgeving) als gevolg van daarbij vrijkomend stikstof (bescherming van milieugezondheidskwaliteit).
- De ArSD zou graag in de omgevingsvisie duidelijke grenswaarden voor diverse vormen van milieuhinder opgenomen zien worden. Dit versterkt het welzijn van de inwoners, die daarmee zekerheid hebben waar ze op kunnen rekenen.
- De ArSD zou ook graag zien dat op de gemeente een beter netwerk van snuffelpalen aanlegt voor het monitoren van fijnstof, stikstof, enz.

- Ten aanzien van milieuhinder door licht wijst de ArSD op het voorkomen van te veel grote reclameborden met flikkerende beelden in het dorp. Deze zijn voor mensen met een bepaalde problematiek zeer vervelend en verstoren het overzicht op de omgeving. Daar komt ook veiligheid in gedrang. Verder is opdringerige verlichting die 's nachts aan blijft staan buiten een bedreiging voor de gezondheid (nachtrust) van iedere inwoner een aanslag op ons milieu.
- Integrale visie op inrichting openbare ruimte, oplossingen en keuze van kaders. In wat hier in de notitie staat kan de ArSD zich in grote lijnen vinden. Of het dorp groeit of niet, dat wil zeggen of er meer functies nodig zijn of niet: voor verbetering van de leefomgeving zal een integrale visie op de inrichting en gebruik van de ruimte nodig zijn.
- De ArSD adviseert bij een integrale visie uit te gaan van de leefwereld van alle inwoners. Dat draagt bij aan een algemeen welbevinden, ook van kwetsbare inwoners. Dit uitgangspunt, de inwoner en zijn behoeften, wensen en welzijn moet kaderstellend zijn voor het beleid gebaseerd op de Omgevingsvisie. De ArSD mist concrete resultaten van de participatie op het gebied van wensen en behoeften van inwoners in het voortgangsrapport.
- De ArSD adviseert om grootschalig de inwoners te bevragen op wat zij nodig vinden voor Hilversum. En waar zij op termijn behoefte aan hebben. Dat hiervoor concrete vragen worden gesteld is daarbij essentieel.

Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK)

Hilversum werkt voortvarend aan haar Omgevingsvisie die voorziet in een integrale beschrijving van de beoogde ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in Hilversum met een planhorizon tot 2040. Hilversum behoort niet tot de gemeenten die bij de voorbereiding tot de invoering van de wet achter blijven. Hilversum heeft veel werk verricht aan de voorbereiding van de invoering van de wet en anticipeert daarop planmatig. De belangrijkste aandachtspunten voor het vervolg zijn:

- De ruimte is in Hilversum slechts beperkt beschikbaar en vraagt verantwoorde keuzes. Elke ruimtelijke ingreep moet leiden tot een duurzame voorziening die voor de leefomgeving meer veiligheid, gezondheid en comfort oplevert. Bovendien wordt in draagvlak voorzien door een specifieke vorm van burgerparticipatie. Daarvoor is een integrale visie en aanpak nodig.
- Concretisering van de mate van 'veranderbaarheid' van de verschillende wijken en buurten is nodig om zicht te krijgen (ruimtelijke contramal) op de middelen waarmee kan worden gestuurd, zowel in termen van kwaliteit (verbetering leefbaarheid/sfeer/doelgroepen/ revival enz.) als in kwantitatief opzicht (laadvermogen/ bijdrage aan ambitie om 10.000 woningen te bouwen en 10.000 banen te scheppen).
- Het streefmodel van de compacte stad is voor Hilversum en haar taakstelling de enige weg om het beoogde resultaat ruimtelijk te realiseren. Hilversum kan immers geen kant uit omdat het ligt ingeklemd binnen waardevolle natuurgebieden. De denkrichting hierbij zou kunnen zijn dat alle bouwsels die minder dan 50% functioneren op termijn vragen om een alternatieve invulling. Veranderbaarheid kan in een proefgebied concreet in beeld worden gebracht. Tijdig anticiperen en het verwerven van draagvlak voor intensief ruimtegebruik zijn daarom in het participatieproces noodzakelijke voorwaarden.
- Inventarisatie op wijk- en buurtniveau kan een typologie van gebouwen en complexen in beeld brengen die geschikt is om via strategische herbestemming of vervanging nieuwe ruimte te scheppen (zie p. 93). Vraagstukken rond verhoging en verdichting kunnen dan beter op pasmaat besproken worden. zijn. (sociale (on)veiligheid is vaak een belangrijke indicator voorslecht functionerende plekken.
- Aan het formuleren van de mobiliteitsopgaven is het stuk nog niet toe (zie hoofdstuk Bereikbaarheid en Mobiliteit p. 95 -111). De bespreking en workshops rond 1221 Spoorzone in 2019 lieten zien dat bijvoorbeeld de parkeernormering en het effect van andere vormen van mobiliteit telkens terugkerende discussiepunten bleken bij vrijwel iedere grote en kleine locatie binnen dat gebied. Bespreek ook op bestuurlijk niveau over de toekomst van het spoor in Hilversum (en Bussum) te spreken met als doel de barrièrewerking van en rond het spoor op te heffen.
- Als Hilversum slim omgaat met de beperkte ruimte die haar ter beschikking staat kan zij rekenen op steun van de Metropool Regio Amsterdam (MRA) bij de ontwikkeling van het sleutelgebied. De actiepunten uit het Sleutelgebied moeten dan wel onderdeel worden van de Omgevingsvisie.
- Een belangrijk vraag is en blijft: Hoe kan men deze basiskennis (Omgevingsfoto) en de vorderingen van de ruimtelijke ontwikkelingen van de leefomgeving bij voortduring aan de procesdeelnemers overbrengen?
- De Omgevingswet legt de taak tot participatie bij de initiatiefnemer. Gedurende het proces behoudt de overheid wèl een rol om het samenhangend en duurzaam belang op gemeentelijk niveau te bewaken. Het is te overwegen om ARK een objectieve en onafhankelijke ombudsfunctie/mediation toe te kennen.
- Wat het proceskarakter en de daarbij van belang zijnde communicatie betreft: in het Plan van Aanpak is het van belang dat het taalgebruik wordt afgestemd op een eenduidige betekenis van de gebezigde terminologie. Begrippen als 'hoogbouw', 'dichtheid', 'ruimtelijke kwaliteit' en 'identiteit' worden door de verschillende doelgroepen volgens eigen maatstaf naar waarde gewogen.
- Tijdens de presentatie van Peter Prins is gediscussieerd over de ambitie van 'ruimtelijke kwaliteit' die zou moeten passen bij de identiteit van Hilversum. 'Dudok 2.0'. ARK vindt deze formulering vanwege zijn trefzekere beknoptheid heel geschikt. Over welke nieuwe stedenbouw en architectuur gaat het dan waarbij de kwaliteit (meer dan) gelijkwaardig is aan de huidige structuur van wijken en buurten? Via een zorgvuldig en kritisch Beeldkwaliteitsplan op stadsniveau kan men meer zicht krijgen op de geambieerde ontwerpkwaliteit onder het label 'Dudok 2.0'. Dit onderwerp is heel geschikt om er een brainstorm over te organiseren of een prijsvraag uit te schrijven.

- Een ambitieuze taakstelling tot 2040 - waarbij binnen een beperkt oppervlak het motto ‘Ruimte Centraal’ geldt - heeft als directe consequentie dat inbreiding nu in recordtijd moet worden gerealiseerd terwijl dat proces vroeger zeer geleidelijk groeide. Een dergelijk veranderingsproces moet gepaard gaan met een transparante acceptatiestrategie waarbij nut en noodzaak telkens overtuigend kan worden aangetoond. Als men het stedenbouwkundig instrumentarium op de taakstelling loslaat is er meer mogelijk dan op het eerste gezicht voor de hand ligt.

Bij verdichting spelen een aantal maatregelen een belangrijke rol

- Gezien de planhorizon 2040 en de taakstelling voor wonen en werken is het raadzaam niet te makkelijk bepaalde wijken en buurten uit te sluiten vanuit een visie op veranderbaarheid. Ook in de villawijken staan wellicht panden op grote kavels waar vervangende nieuwbouw goed op zijn plaats zou kunnen zijn. Als bij wijze van spreken 100 grote villa’s getransformeerd worden naar clusters van 8 tot 10 woningen dan gaat het wel over een substantiële bijdrage aan die taakstelling.
- Op p. 12 wordt de term ‘stadsnatuur’ als complement van de omringende natuur gelanceerd. Dat is een interessant begrip want bij verdichting van de stad lijkt het groen het van de bouw te verliezen, maar met een ecologische aanpak van tuinen en hagen komt er meer ruimte voor biodiversiteit. Natuurinclusief bouwen betekent minder verharding in tuinen en meer aandacht voor de ‘actie steenbreek’. Het 30-er jaren begrip ‘tuinstad’ krijgt daarmee een nieuw perspectief. De ambitie is vergroening van de stad waardoor die veiliger en gezonder wordt.
- Raadpleging van het Burgerpanel Hilversum is als graadmeter een uitstekend instrument om te weten te komen in welke mate de inwoners van Hilversum bekend zijn met de in ontwikkeling zijnde Omgevingsvisie. Het is van belang dat dit panel zich zo evenwichtig mogelijk verhoudt tot de diversiteit van de bevolking.

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie merkt op dat veel werk verricht is aan de voorbereiding van de visie en dat de gemeente hoge ambities voor de kwaliteit van de leefomgeving heeft. Ook wordt veel aandacht gegeven aan participatie. Tegelijkertijd geeft de NRD nog weinig zicht op hoe het MER vorm gaat krijgen, en hoe de (tussentijdse) resultaten gebruikt kunnen worden in de participatie en het besluit door de gemeenteraad. Omdat de gemeente aangeeft dat het gebruik van de ruimte (veel vraag, maar een beperkte beschikbaarheid) een centraal vraagstuk is, adviseert de Commissie om in de uitwerking van de aanpak van het MER het thema ruimte als rode draad te kiezen.
De Commissie adviseert met dit in het achterhoofd de volgende stappen uit te werken:

- Maak de ambities, inclusief de ruimtelijke dimensie daarvan, zo concreet mogelijk; onderscheid randvoorwaarden van ambities; randvoorwaarden kunnen zowel vanuit hogere schaalniveaus (Natura 2000) als vanuit de gemeente zelf komen.
- Bepaal vervolgens de opgaven door te bezien in hoeverre de ambities gerealiseerd worden (en voldoende ruimte beschikbaar is) in:
    - de huidige situatie (Staat van Hilversum) en,
    - de autonome ontwikkeling (welke problemen en kansen kunnen zich op termijn voordoen wanneer het beleid niet wordt gewijzigd).
- Werk per thema bandbreedtes in mogelijke oplossingen uit. Doe dit onder meer voor wonen en werken, mobiliteit, groen/biodiversiteit, energie/klimaat. Geef daarbij ook aan wat het ruimtebeslag is. Breng vervolgens hiervoor op hoofdlijnen dilemma's en kansen in beeld, in termen van ruimtegebruik en andere factoren.
- Ontwikkel op basis hiervan integrale alternatieven, waarbij oplossingsrichtingen uit thema's met elkaar gecombineerd worden. Maak deze zo onderscheidend mogelijk, zodat de 'hoeken van het speelveld' weerspiegeld worden.
- Ontwikkel een beoordelingskader dat een duidelijke reflectie is van aspecten die specifiek voor Hilversum van belang zijn. Indicatoren moeten toetsbaar en herkenbaar voor iedereen zijn. Bepaal met dit kader het realiseren van de ambities en de effecten van de set integrale alternatieven. Bepaal deze op een detailniveau dat aansluit bij het detailniveau van de oplossingsrichtingen waaruit de alternatieven zijn opgebouwd.
- Motiveer de keuze voor het voorkeursalternatief en breng hiervan de effecten (inclusief doelbereik) in kaart.
- De visie is een begin van een traject van nadere besluitvorming en uitwerking. Ontwikkel daartoe een aanpak voor monitoring.

Inspraakreactie Veiligheidsregio

In de reactie vraagt de brandweer aandacht voor een zorgvuldige betrokkenheid van een aantal adviseurs zoals de veiligheidsregio, omgevingsdienst, GGD, politie en waterschap. Inhoudelijk vraagt de brandweer aandacht voor meerlaagse benadering van het thema veiligheid (1)preventie, (2) duurzame planning/inrichting en (3) crisisbeheersing. Veiligheid is voorts een belangrijk thema bij de grote transities die aanstaande zijn op het gebied van wonen, werken en energie.
Bij de energietransitie/mobiliteit gaan de ontwikkelingen in de markt sneller dan de regelgeving. Ook vraagt de brandweer aandacht voor de verbinding met het sociaal domein (samen-/zelfredzaamheid), trillingen en de mogelijke verbreding van het MER tot een OER (Omgevingseffectrapportage). Tenslotte verwijst de brandweer naar het regionaal risicoprofiel van de veiligheidsregio.

Inspraakreactie waterschap Amstel Gooi en Vecht

Het waterschap geeft aan op basis van het Bestuurlijk Plan van Aanpak vertrouwen te hebben in het proces en de borging van de waterbelangen. Het waterschap verwijst inhoudelijk naar de bespreking op 31 oktober 2019 en de Waterbouwsteen voor de Gooi en Vechtstreek. Het waterschap wil graag actief betrokken worden bij het opstellen van de Omgevingsvisie van Hilversum.

Hilversum Mediastad

BUREAU NIEUWE GRACHT